

Europinis kukmedis

Taxus baccata

Apsaugos statusas: Mažai rūpimos (LC)

Rangas: **species**

1

STEBĖJIMŲ

1

STEBĖTOJŲ

Vasaris

PIKO MĒNUO

KARALYSTĖ

Plantae

KLASĖ

Pinopsida

ŠEIMA

Taxaceae

GENTIS

Taxus

Kur ir kada stebėti?

Daugiausia stebėjimų užfiksuota vasarį.

Apie rūšį

Europinis kukmedis arba paprastasis kukmedis – plikasėklių (Gymnospermae) induočių (Tracheophyta) grupės, kukmedinių (Taxaceae) šeimos, kukmedžių (Taxus) genties medis.

Paplitimas

Vietinis, savaimė augantis augalas vakarų, centrinėje ir pietų Europoje, Baltijos šalyse, šiaurės vakarų Afrikoje, pietvakarių Azijoje ir šiaurės Irane. Daugiausia auga ten, kur klimatas charakterizuojamas žiemos metu švelnus, o vasaros ne per karštos, daug lietaus ir didesnė oro drėgmė.

Arčiausiai nuo Lietuvos natūraliai gamtoje auga pietvakarių Lenkijoje bei šiaurinėje jos dalyje arčiau pajūrio. Taip pat nors ir reti, bet nuo seno savaimė auga Latvijos Slyterės nacionaliniame parke (Kuršas) ir Estijos Saremos saloje.

Augavietė

Europinis kukmedis labiau mėgsta paunksmę ir geriau auga pavėsingose ar iš dalies esančiose pavėsyje vietose. Atvirose vietose jis kartais išauga kaip krūmas, o miškuose ar parkuose tarp medžių – medžiu. Kukmedžiai nelabai toleruoja vėjingas vietas. Mėgsta derlingą ir drėgną dirvožemį. Palankiausias jiems drėgnokos ir derlingos ąžuolynų ir uosynų augavietės, pirmiausia garšvinės, kiškiakopūstinės-žibuoklinės su humusingais velėniniais karbonatiniais priemoliais. Taip pat palankios jiems drėgnos vingiorykštinės, viksvinės įvairiažolės, dilgėlinės augavietės.

Matmenys

Tai žemas arba vidutinio aukščio pušūnų (Pinophyta) skyriaus medis. Paprastai užauga iki 10–15 m, rečiau iki 20 m ir labai retai pasitaiko užaugančių iki 28 m aukščio. Kamieno skersmuo iki 2 m, rečiau iki 4 m. Seno Fortingalo kukmedžio, augančio Škotijos Pertširo grafystėje, kamienas yra 15,8 m apimties. Kitų aukštų, masyvių, augančių Anglijoje (pagal Mitchell, 1990 metais) europinių kukmedžių matmenys tokie: Augančio Belvoir Castle, Lesteršyre, aukštis 28,40 m, kamieno skersmuo 89 cm. Kito augančio Ulcombe Church, Kente, aukštis 13 m, bet turi storą kamieną – 334 cm skersmens.

Amžius

Tai labai ilgaamžių medžių, lėtai auganti rūšis. Europinis kukmedis su 4 metrų skersmens kamieniu gali būti sulaukęs 2000 ar daugiau metų amžiaus. Kalbant apie seniausią Fortingalo kukmedį, augantį Škotijos Pertširo grafystėje, vieni jį tyrinėjantys mokslininkai teigia, kad jis esąs net 5000–9500 metų amžiaus, o kiti tam prieštarauja, pasiremdami šio medžio augimo tempu ir tų apylinkių archeologiniais tyrinėjimais teigia esą jam apie 2000 metų. Bet jeigu Fortingalo kukmedžiui ir 2000 metų, jis vis tiek yra seniausias augantis medis Europoje.

Tiksliai nustatyti labai seno europinio kukmedžio amžių beveik neįmanoma ir daug apie tai diskutuojama.

Morfologija

Kamienas tiesus, žievė plona, žvyningai ruda, lupasi smulkiais gabalėliais. Laja tanki, ovali. Lapeliai plokšti (it suploti paprastosios eglės spygliukai), tamsiai žali 1–4 cm ilgio ir 2–3 mm pločio, aplink stiebą išsidėstę spirališkai. Vyriški ir moteriški žiedai pasirodo ant atskirų medžių su tam tikromis išimtimis. Vyriški žiedai 1–2 mm, moteriški žiedai 1–1,5 mm ilgio. Kankorėžiai pakitę, padengti uogas primenančia sėklamakšte, kuri subrendusi yra raudona, turi tik po vieną 4–7 mm ilgio ir 3–5 mm pločio sėklą, kurios sveria 43–77 miligramų. Lietuvos klimato sąlygomis sėklos subręsta rugsėjo mėnesį. Vaisiai nukrenta vėlai rudenį. Sekantį pavasarį arba antrais metais nukritę sėklos sudygsa. Gausiau dera kas 2–3 metai. Dauginasi žaliais ūgliais arba atželia iš kelmų. Augdami geriausiose sąlygose subręsta (ima žydėti) apie 15–30 augimo metus, prie prastų sąlygų žydėti pradeda sulaukę tik 70–120 metų.

Nuodai

Visos augalo dalys labai nuodingos, o jo nuodai turi stiprų poveikį žmonėms. Daugiausia nuodų yra medžio jaunose šakelėse ir spygliuose. Nenuodinga tik sėklamakštė, kuri yra labai saldaus skonio, bet pati sėkla nuodinga, turinti daug alkaloido, ir jos pirmiausiai sutrikdo kvėpavimą ir gali sunkiai pažeisti inkstus bei kepenis. Ypač j europinio kukmedžio nuodus reaguoja arkliai, kurie prisidėję jo šakelių gali kristi. Dėl nuodingumo, medis nerekomenduotinas sodinti šalia vaikų darželių bei mokyklų.

Skenuok ir peržiūrėk
naujausią informaciją

seskinesozas.lt

Biologinės įvairovės projektas

Duomenys: iNaturalist, Wikipedia, GBIF

iNaturalist rūšies puslapis